

SEMBLANÇA

Jordi Boixaderas

Ben trobats/des en un espai que reobre les portes a les vides i als camins. Rius que porten sediments i que solidifiquen la base històrica i cultural de Sabadell.

Entrevistes que descobriran, de les persones, tresors, fruits i paisatges que queden refugiats en el desconegut. Destapats, vull aprendre'n, i dibuixar-los. Són vides que s'han fet un tip de pujar cims i muntanyes. Són horitzons i paraules. Reflexos, on poder-s'hi agafar.

Agraïxo a *Quadern* aquesta oportunitat que se m'ofereix, amb el mestratge previ de Pere Font, i en especial, al seu director, David Serrano, i els convido, doncs, a conversar amb veus que es fan sentir i escoltar.

TEXT: RICARD USTRELL FOTOGRAFIES: TNC CARICATURA: CALVODURAN

Va començar a l'Aula de Teatre de l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell.

La satisfacció es troba en el camí, en l'aventura.

Jordi Boixaderas s'ha convertit en una marca de qualitat que ressona per les parets del panorama teatral català. El nostre primer entrevistat porta una llarga trajectòria professional tant al teatre, el cinema, el doblatge i la televisió. Destaca per tenir una veu inconfusible i desbordant, una trajectòria impecable i una capacitat interpretativa que és capaç de fer trontollar tot un Teatre Nacional.

Té 48 anys, i molts d'ells estan vinculats a la ciutat de Sabadell. De petit, va estudiar a l'escola dels Maristes. I més tard, als 20 anys, s'inicià a l'Aula de Teatre de l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell, sota la direcció de Francesc Ventura, i fent muntatges col·lectius com *The Manchester of Catalonia* o *Un Pessic al Melic*.

Des d'aleshores, el trobem arreu del món teatral, televisiu o del mateix cinema. Des de *Vostè Jutja* fins a *A la Toscana*, passant per *El Mètode de Grönholm*, de Jordi Galceran, *El Pianista*, de Mario Gas, *Estació d'Enllaç*, *El gos del Tinent*, de Josep Maria Benet i Jornet, *Ventdelplà*... Un camí, per resseguir.

Una llàstima tenir aquest curriculum i no haver-lo d'ensenyar mai, no?

Sí que el demanen, sí *-riu*. Avui en dia la gent, si no tenim totes les referències de la nostra vida al darrere, els altres no són capaços de situar-nos. La informació, ja se sap, s'ha de donar sempre amb accent.

L'any 1981, vas començar a l'Aula de Teatre de l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell. En aquell moment, pensaves que podries arribar on has arribat?

No, en absolut. No tenia cap intenció de dedicar-me professionalment al teatre. Ho fèiem per passar-nos-ho bé. De fet, realment ens ho passàvem molt bé, jugàvem, parlàvem d'històries i de personatges que tocaven la ciutat de Sabadell, com el poeta Pere Quart, la Plaça Catalunya... Pensa que eren muntatges col·lectius, polítics, i que, per tant, a la gent li parlàvem de coses que identificava immediatament. Era una activitat ciutadana i cultural molt interessant, per això en tinc tant bon record.

De petit sempre havies volgut fer teatre?

No. I això que a casa són molt de teatre. El meu pare era actor i director de la Joventut de la Faràndula, i la meua germana també. I, per tant, el teatre era un tema que acostumava a estar sobre la taula. Sembla que no, però aquestes coses si les mames de petit, encara que no les practiquis, et queden al cap i després desprens com una espècie d'efecte o inclinació que moltes vegades rebrota més endavant.

Els actors neixen o es creen?

Les dues coses. És cert que hi ha gent que neix especialment dotada, que té una posició de sortida més bona. I n'hi ha, en canvi, que no té cap qualitat que els ho faciliti. Però crec que tothom les pot guanyar. Amb esforç i treball, un pot aconseguir el que es proposi.

Revisant el teu historial, he observat que, quan vas néixer, el teu pare treballava en un hort prop del riu Ripoll, amb una parada al mercat central, i va acabar sent administratiu.

Sí, encara ho recordo.

Seria comparable amb la teva vida, que vas començar amb petites feines, i has acabat guanyant-te un espai rellevant sobre l'escenari?

Bé, si tots tirem enrere en la memòria de les famílies, jo crec que ens esgarrifem de com han canviat les coses. A tothom l'hi passa. Si expliquéssim als nostres avis com vivim ara, no s'ho creurien. Seria increïble per a ells. Per això no puc comparar-me amb la vida del meu pare. El gran dubte d'avui es troba a saber si aquesta tendència continuarà o no. Encara queda molt per veure.

De nen, vas començar a estudiar als Maristes i et vas apuntar a l'Agrupament Escolta de l'Acadèmia Catòlica de Sabadell. Vist des de la perspectiva, va ser una bona formació?

Jo, de l'escola, a mesura que m'he anat fent gran, he anat agraint molt tot el que van fer. Són d'aquelles coses que només te n'adones, i les veus amb suficient fredor, quan hi ha un bon tram de temps entremig. Sobretot, el que agraeixo més és que eren gent a qui els agradaven molt els nens. Tenien molta vocació. I això feia que ensenyessin d'una forma molt metòdica. És possible que l'educació, en aquest país, mai hagi estat a l'alçada d'Europa, però, almenys, les quatre idees bàsiques que intentaven donar-te et quedaven molt clares. Jo vaig sortir d'allà amb una bona base de coneixements.

I ja més tard, als 28 anys, vas decidir anar a viure a Barcelona i deixar Sabadell. Per què vas prendre aquesta decisió?

Realment per la feina. La nostra feina, sobretot els que ballem en cinquanta mil balls, és a dir, que treballem amb doblatge, teatre...és una mica complicat entrar i sortir de Barcelona amb cotxe. No pots fer un horari d'un treballador normal, ni tampoc agafar el transport públic, precisament perquè plegues tard... És molt difícil. Si tens un parell d'hores lliures i vius a Barcelona, vas a casa i les aprofites. Si vius, en canvi, fora de Barcelona, ja et fa molta mandra sortir de Barcelona. Jo vaig acabar optant per la via més fàcil.

Quins records en tens de la ciutat de Sabadell, o del poble, si m'ho permetes dir així...

Molts. És cert que abans cadascú vivia al seu barri. Recordo que els que vivíem al barri antic ens saludàvem i coneixíem molt. Ara, Sabadell ha crescut molt, té moltes entrades i sortides de gent. Desconec si encara s'hi mantenen aquests vincles entre la gent del barri.

Sí, sens dubte...Tens previst tornar-hi en un futur?

No. M'he adaptat a Barcelona, els meus fills ja són barcelonins...Barcelona és una ciutat que m'agrada molt.

Parlem ara de teatre. Una de les últimes obres que has interpretat ha estat *A la Toscana*, de Sergi Belbel. Una història que desemboca a la Joana i al Marc, lluny de tots els seus problemes, a retrobar la calma per poder tornar a creure en la parella. Què ha simbolitzat per a tu aquesta obra?

Sempre que t'encomanen una responsabilitat com és un paper eix davant d'una funció, te la fas teva. Com si de cop passessis a formar part de la història d'aquella obra de teatre, i d'alguna manera, tu tinguessis una responsabilitat especial.

Per a mi ha sigut una cosa inoblidable. Totes les obres que recordo en què he hagut de tibar del carro des del començament de la funció fins al final, les he acabat sentint >

molt meves. Si en aquest cas, a més a més, és una estrena, és a dir, una obra que no s'ha fet mai abans, doncs encara crea més expectació personal. Tens la sensació d'haver intervingut en tot el procés, des del començament fins al final. L'autor i director, en aquest cas la mateixa persona, el Sergi Belbel, tenia l'obra escrita, però nosaltres la vam comentar, la vam analitzar, la vam canviar... Per tant, protagonistes n'hem estat, sens dubte.

Què és el que més t'ha agradat del personatge del Marc?

El que més em va agradar d'aquest personatge, ja d'entrada quan la vaig llegir, va ser el seu valor. Un home que ha aconseguit viure com ell vol, i a més a més, ha aconseguit mantenir una història d'amor durant molt de temps. És un home molt enamorat de la seva dona i que sense cap motiu és infeliç. Aleshores li agafa una mena de terror apassionat a perdre tot el que té. A mi em sembla que això és un tema del mateix procés històric. Està passant molt ara, i tinc la sensació que cada vegada passarà més.

Amb Lluís Soler.

Vas tenir moltes dificultats per a interpretar-lo?

No sabria què dir-te. El que sí que et puc dir és que vaig tenir totes les facilitats del món. Pensa que va ser una obra que vam fer al Teatre Nacional, que és un dels teatres on hi ha els millors recursos del país. I això ens va permetre poder treballar amb

Amb Cristina Plazas.

uns bons vestuaris, decorats...que van portar dies i dies de feina, però que van enriquir molt més el resultat final. Jo sempre dic que una funció és com un part. Els últims quinze dies són un procés una mica dolorós. Però dintre d'aquest dolor, podríem dir que aquesta obra, va estar sempre en les millors condicions i assistit pels millors metges.

Abans em comentaves, que *A la Toscana*, havia estat un punt d'inflexió en el teu currículum perquè hi havia hagut un alt contingut d'involucració personal. És potser millor que *El Mètode Gronhölme*?

El Mètode de Gronhölme és d'aquelles obres que és un bombó. O millor dit, l'aparador d'una botiga de bombons. Sí que és cert, que hi ha obres que amb molt poc esforç et donen molta gratificació, i obres que necessiten més tensió o més força. El resultat del primer, però, no és tan aparatós com l'altre. És diferent fer una comèdia, com *El Mètode de Gronhölme*, que la fèiem amb una gran comoditat i que la gent ràpidament reaccionava i l'agraïa; que fer un drama, com *A la Toscana*, amb la qual la gent s'endú del teatre un regust que el mastega segurament tota la nit i un parell de dies més. Una part de la satisfacció que trobem els actors en fer teatre és el camí, l'aventura, el transitar per un terreny sobre el qual no hi hem transitat mai i que finalment ens condueix a paisatges nous. Amb *A la Toscana*, nosaltres vam fer coses que no s'havien fet mai. És més, recordo que 15 dies abans d'estrenar, vam anar a veure l'obra que s'estrenava a Copenhaguen per un grup amb uns mitjans molt diferents als nostres i amb un teatre molt més petit que el nostre. Va ser una sensació molt xocant, veure una cosa que tu estàs preparant feta per uns altres. I sobretot, d'una manera bastant diferent a com ho fèiem nosaltres. Això ens va produir un debat, i una semicrisi. És per això que, quan recordo aquesta obra, és com si fos un parèntesi, un viatge. Una època molt concreta en què tot està relacionat amb el teu treball.

Al llarg de la teva trajectòria professional, has pogut degustar diversos camps professionals. Tant en doblatge, com en cinema, teatre, televisió... Amb quin mitjà et quedaries?

Com a sensació personal, com a sistema de vida...el teatre és el que em va. És un lloc on em sento molt còmode.

Més que en el doblatge?

(*Uns segons en blanc*) No, com a comoditat no. El teatre té molt més risc, més implicació personal. I això provoca que les sensacions tant positives com negatives siguin més intenses. Mentre estàs representant una obra, tens la sensació d'estar viu. En canvi, el doblatge és una feina que m'estimo moltíssim, tant com el teatre. Però és una feina que et suposa una vida més tranquil·la, jugues menys fort. També és casa meva, eh? De fet, vaig ser professional del doblatge abans que del teatre.

Què t'ha aportat a la vida el doblatge?

Jo crec que ha sigut el meu aprenentatge, la meva iniciació cap a la interpretació. Primer de tot, pensa que allà jo vaig conèixer els bons actors. I observant-los, vaig entendre moltíssimes coses que des de fora la professió no hauria ni sospitat. I, després, que el fet d'haver d'interpretar molts papers, moltes situacions, molts personatges... en un espai molt curt de temps, et força a desenvolupar els teus recursos i una certa elasticitat. Allà he après a riure, a respirar, i a moltes altres coses. Si t'agafes el doblatge com un exercici constant i ets una mica reflexiu, realment en pots treure molt de suc.

Ha desenvolupat les teves capacitats interpretatives...

Sí, sens dubte. Potser a altra gent no li ha passat això, però en el meu cas, sí. A l'escenari, el mitjà i el codi són diferents. Per això no tothom que es belluga en doblatge té capacitats per a fer-ho en teatre, i viceversa. La interpretació és bàsicament sempre el mateix: donar vida a una cosa que és morta, aixecar un text o situacions que algú s'ha inventat i fer, per un moment, la convenció que allò ressuscita.

Hores d'ara, has complert el teu somni?

Si el que vols dir, és si tal com estic ja estic bé... jo diria que sí. Crec que cada actor ha de trobar el seu punt mitjà. Hi ha un

actor que pot ser molt feliç fent les seves obres amb els seus amics a la seva parròquia o centre social, i en canvi, hi ha actors que necessiten grans produccions. El problema és que no sempre la gent l'encerta. A vegades hi hauria gent que estaria molt millor en un altre àmbit però s'entesta a anar cap a un àmbit superior o inferior. Jo penso que aquest àmbit o escala que tinc ara és amb la que jo m'hi sento millor i sóc feliç. La vida però, mai saps què et depara, i ningú pot assegurar-me que les circumstàncies no m'obliguin a anar a Madrid. Això passa, les etapes canvien, la gent es crema, els directors es cansen de tu, i aleshores la gent ens hem de buscar altres camins.

Ara parlant, tinc la sensació que adores la tranquil·litat...

Sí, excepte a l'escenari. A l'escenari la tranquil·litat és molt relativa, les pulsacions sempre puguen, facis el que facis. A partir d'aquí, el que a mi no m'agrada gens és la competitivitat o el concepte aquest de triomf. No és una qüestió de jutjar. A mi aquestes coses no em van, no m'hi sabria trobar.

Amb Cristina Plazas.

La vida de l'actor és molt sacrificada?

No crec que ho sigui més que la dels altres. Jo crec que totes les feines són sacrificades. La precarietat laboral cada vegada s'entén més a tot arreu. El fet que t'hagis d'examinar cada dia, que és el que ens passa a nosaltres, i t'hagis de reciclar i renovar, avui en dia, també li passa a tothom i arreu. Sí que hi ha gent que encara treballa en un banc o en un ministeri. Però de totes les feines que a mi em semblen noves i que van sorgint, la majoria van en aquest sentit. De nosaltres, la gent valora molt, per exemple, que el diumenge després de dinar, quan tothom està fent la migdiada, ens n'haguem d'anar a fer funció. Seria molt dur si no ho fes de gust, sincerament. Però com que jo crec que tothom que s'embolica a fer teatre, d'alguna o altra manera, és perquè l'hi agrada molt, aquest sacrifici ja és molt relatiu.

Divendres 18 d'abril estrenaràs *Espectres*, al Teatre Romea, fins el 22 de juny. Què ens en pots dir, a pinzellades, d'aquesta obra?

Espectres és una obra clàssica de l'últim quart del segle XIX. I el que hem volgut fer és actualitzar-la, treure'n els anacronismes, i presentar-la com una obra que pot donar a >

pensar al dia d'avui. Espectres presenta la dicotomia entre la llibertat individual i les convencions, l'equilibri o la lluita entre aquest dos pols. Una obra molt actual, des del meu punt de vista. I pel que estic veient i ensumo, jo crec que aquesta obra interessarà...

És difícil de compaginar tots els assajos amb la vida familiar?

No és la part més difícil. Els assajos es porten a terme en un horari semblant al de qualsevol treballador de qualsevol àmbit. Poques vegades et tocarà assajar un diumenge.

La televisió és més sacrificada en aquest àmbit?

El més sacrificat en aquest àmbit és que estiguis mig any sense caps de setmana. No és que a mi m'importi massa respectar el cap de setmana, però, és clar, si tens família, els nens fan festa els dissabtes i diumenges. I, aleshores, et passes una llarga temporada que no tens ni un dia per quedar-te a casa. Entre els assajos, les representacions...

A la Toscana.

Has rebutjat mai un paper i més tard te n'has penedit?

Que jo recordi no. Jo crec que rebutjar no és la paraula. Qui millor té idea del que algú pot fer o no, és un mateix. I aquesta idea apareix sinó al mateix temps, al cap de poc temps d'haver tingut i haver-se llegit un text conegut. A mi quan m'han donat un text, a vegades amb dues, tres lectures he vist clar que jo podia ser útil i aportar alguna cosa allà. I generalment, no m'he equivocat. En canvi, quan he vist que la cosa pintava malament, tampoc m'he equivocat. Aquestes coses m'estimo més dir-les. Jo crec que trobar-te amb un paper que no hi estàs de gust, i haver-lo de defensar durant 3 mesos o davant d'escoles, o en un bolo, és difícil i masoquista.

I finalment, tot desitjant-te un bon Sant Jordi, quin llibre ens recomanes?

Doncs l'últim que em vaig llegir. *A la platja de Chesil*, de Ian McEwan. És un llibre que està molt bé, us el recomano. Jordi, moltíssimes gràcies i a reveure... dalt de l'escenari. A vosaltres.

